

CRNA GORA

DRŽAVNA IZBORNA KOMISIJA

Broj: 541/2

Podgorica, 31.10.2022. godine

Na osnovu člana 109 Zakona o izboru odbornika i poslanika ("Službeni list RCG", br. 4/98, 5/98, 17/98, 14/00, 18/00, 73/00, 9/01, 41/02, 46/02, 45/04, 48/06, 56/06 i "Službeni list CG", broj: 46/11, 14/14, 47/14, 12/16, 60/17, 10/18 i 109/20), odlučujući po Prigovoru Aleksandra Saše Zekovića – „Građanska inicijativa 21. maj“ broj: 541 na Rješenje Izborne komisije Glavnog grada 5933/22 od 27.10.2022. godine, podnijetog Državnoj izbornoj komisiji 31.10.2022. godine u 08:15, Državna izborna komisija na sjednici održanoj 31. oktobra 2022. godine u 10 sati, donijela je

R J E Š E N J E

Odbija se Prigovor Aleksandra Saše Zekovića – „Građanska inicijativa 21. maj“ broj: 541 od 31.10.2022. godine na Rješenje Izborne komisije Glavnog grada broj: 5933/22 od 27.10.2022. godine **kao neosnovan**.

O b r a z l o ž e n j e

Aleksandar Saša Zeković – „Građanska inicijativa 21. maj“ podnio je Prigovor broj: 541 dana 31.10.2022. godine u 08:15 sati Državnoj izbornoj komisiji na Rješenje IKGK broj: 5933/22 od 27.10.2022. godine.

U prigovoru u bitnom navodi da je koalicija koju predvodi Građanski pokret Ura a koji su na izborima za Skupštinu Glavnog grada Podgorica nastupili zajedničkom listom sa Udruženjem građana Civis i političkom partijom Albanska alternativa pod nazivom "Ovo je naš grad - Može Podgorica" pripremila i kontinuirano emitovala spot tokom kampanje, uključujući i sami izborni dan, propagandni i politički spot u kojem je prisutan neprimjeren i neprihvatljiv pristup prema osobama sa mentalnim invaliditetom. Spot je dostupan na ovom linku: <https://www.youtube.com/watch?v=rtDi6lwiavY> Spot sadrži dio koji je sporan sa aspekta ljudskih prava jer je prisutno i omalovažavanje, a dovodi se u pitanje zaštita integriteta ličnosti osoba sa invaliditetom.

Politički spot nije doprinio pravilnom razumijevanju invaliditeta i društvenom prihvatanju osoba sa invaliditetom, koji je kako tvrdi doprinio i širenju predrasuda koje po pravilu ograničavaju inkluziju i kvalitet života svake osobe pa tako i OSI.

Tvrde da su građani na osnovu ovog spota donijeli odluke i izabrali predstavnike - odbornike koji su obavezani da i na dalje sprovedu i zastupaju diskriminaciju.

Ističe da su preduzeli sve radnje da se obustavi emitovanje spota i obratili se i Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, koji je takođe pokrenuo postupak.

Dalje navodi da slobodni i poštenu izbori su ključni za održivu i funkcionalnu demokratiju a sloboda izražavanja predstavlja važno ljudsko pravo koje je neophodno za demokratsko društvo. Politički govor koji se ispoljava tokom izbornih procesa treba biti korektan i utemeljen jer se njime utiče i na formiranje stavova građana o pitanjima od javnog značaja. Ograničenje slobode izražavanja je legitimno samo onda kada je pravno i zakonski utemeljeno, a predmetni spot direktno dovodi u pitanje međunarodne standarde na koje se obavezala i naša zemlja. Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom jasno promovise da svaka osoba sa invaliditetom ima pravo na poštovanje fizičkog ili mentalnog identiteta na osnovu jednakosti sa drugima. Ova Konvencija koju je ratifikovala i Crna Gora, zabranjuje govor mržnje i omalovažavanje osoba sa invaliditetom koji se smatraju oblikom diskriminacije.

Dalje navodi da su se ovim povodom oglasili i ugledni članovi Pokreta OSI i ukazali da se ovakvim spotom krši Ustav i međunarodni Ugovori, tačnije Konvencije UN o pravima OSI.

Takođe i predstavnik Građanske inicijative "21. maj" na javnom mjestu, na društvenoj mreži Twitter, zamolio je funkcionera GP Ura i nosioca izborne liste da odustanu od dalje upotrebe spota dok ga ne izmijene u onom dijelu koji je sporan sa aspekta ljudskih prava. GP URA nije ni na taj javni poziv pozitivno i sa uvažavanjem reagovala.

Stručni osvrt na ovaj spot imao je i mr Nemanja Stankov, ali ni nakon toga GP Ura nije odustao od spota koji je do zaključenja izbora vidjelo preko 32.000 osoba što ukazuje i na intenzitet i posljedice širenja predrasuda i diskriminacije i pogrešnog usmjerenja glasača.

Navode da su se ovim povodom javno obratili i drugom konstituentu ove političke koalicije - političkoj partiji "Albanska alternativa".

Kopenhaški dokument OEBS (1990) jasno obavezuje sve države da "garantuju univerzalno i jednako pravo glasa za odrasle građane" i da "poštuju pravo građana da traže političku ili javnu funkciju bez diskriminacije".

Na kraju ističu da Državna izborna komisija svojom odlukom po ovom prigovoru treba da zastupa i promovise pravo i mogućnost da svi građani učestvuju na izborima bez ograničenja prava glasa ili kandidovanja na osnovu bilo koje vrste invaliditeta uključujući i intelektualne ili psihosocijalne nesposobnosti.

Državna izborna komisija razmotrila je prigovor, ocijenila da je isti blagovremen i izjavljen od ovlaštenog lica, izvršila uvid u dostavljenu dokumentaciju:

- Rješenje IKGG Podgorica 5933/22 od 27. oktobra 2022. godine;
- Dostavnica br. 5933/22

i utvrdila da je prigovor neosnovan iz sljedećih razloga:

Članom 32 stav 1 Zakona o izboru odbornika i poslanika propisane su nadležnosti Državne izborne komisije:

Državna izborna komisija:

- 1) stara se o zakonitom sprovođenju izbora i jedinstvenoj primjeni odredaba ovog zakona;
- 2) prati primjenu i daje mišljenja u vezi sa primjenom ovog zakona;
- 3) usklađuje rad opštinskih izbornih komisija i daje uputstva u vezi primjene ovog zakona i vrši nadzor nad njihovim radom;
- 4) utvrđuje jedinstvene standarde za izborni materijal;
- 5) propisuje obrasce za sprovođenje izbornih radnji propisanih ovim zakonom;
- 6) propisuje način proglašenja izbornih lista;
- 7) određuje način rukovanja i čuvanja izbornog materijala;
- 8) ocjenjuje da li su izborne liste za poslanike sastavljene i podnešene u skladu sa ovim zakonom;
- 9) donosi rješenje o proglašenju izbornih lista za poslanike;
- 10) javno objavljuje broj birača u cjelini, po opštinama i po biračkim mjestima;
- 11) utvrđuje rezultate izbora za poslanike, kao i broj glasova za svaku izbornu listu i utvrđuje broj mandata koji pripada svakoj izornoj listi za izbor poslanika;
- 12) javno objavljuje ukupne rezultate za izbor poslanika i po svakom biračkom mjestu u Crnoj Gori;
- 13) podnosi izvještaj Skupštini Crne Gore o rezultatima za izbor poslanika i o popuni upražnjenih poslaničkih mjesta;
- 14) izdaje uvjerenje izabranom poslaniku;
- 15) dostavlja podatke o izborima za poslanike organima nadležnim za prikupljanje i obradu statističkih podataka, i
- 15a) donosi poslovnik o radu;

16) obavlja i druge poslove utvrđene zakonom;

Iz predmetne odredbe jasno je da Državna izborna komisija nema nadležnosti kada je u pitanju izborna kampanja u dijelu koji se odnosi na razmatranje spotova podnosilaca izbornih lista, već je u pitanju nadležnost drugih državnih organa, kako podnosilac prigovora i sam navodi.

Državna izborna komisija je u cilju unapređenja položaja osoba sa invaliditetom 2022. godine izmijenila više propisa. Izmijenjeni su sljedeći propisi:

1. Pravila o jedinstvenim standardima za izborni materijal ("Službeni list Crne Gore", br.15/14, 5/22, 33/22, 63/22);
2. Pravila o određivanju i uređenju biračkih mjesta i o mjerama kojima se obezbjeđuje tajnost glasanja ("Službeni list Crne Gore", br.11/16, 76/17, 33/22)

Ti propisi u bitnom se odnose na sljedeća prava u izbornom postupku:

Propisivanje šablona za glasanje koji služi za lica sa oštećenim vidom koji sadrži metalne prstenove kako bi se obezbijedila tajnost glasanja. Do ove godine šablon, koji inače prati izgled glasačkog listića, nije imao prstenove već samo otvore, pa su postojale pritužbe da prilikom glasanja na šablonu ostaju tragovi hemijske olovke čime se narušavala tajnost glasanja. Izdavanje preporuke opštinskim izbornim komisijama da na svakom biračkom mjestu se nalaze dva glasačka listića na Brajevom pismu. Iako je prilikom izmjene propisa DIK bila upoznata sa činjenicom da Brajevo pismo nije kodifikovano u crnogorskom pravnom sistemu, DIK je bila stava da je potrebno napraviti iskorak u cilju unapređenja prava osoba sa invaliditetom u ovom dijelu.

Takođe, propisano je da se kutija za glasanje postavlja na ravnu površinu od 40 cm kako bi lica niskog rasta i korisnici kolica mogli samostalno da stave glasački listić u glasačku kutiju. Takođe, Državna izborna komisija je po pitanju uređenja biračkog mjesta izdala preporuku opštinskim izbornim komisijama da u unutrašnjosti biračkih mjesta budu postavljene tamno crvene etison trake koje će olakšati osobama oštećenog vida orijentisanje do stola gdje preuzimaju glasački listić i dalje do kabine za glasanje.

Imajući razumijevanja za prava osoba sa invaliditetom i trudeći se da poboljša njihov položaj Državna izborna komisija u kontinuitetu sprovodi aktivnosti koje podrazumijevaju i saradnju sa nevladinim organizacijama koja se bave pitanjima osoba sa invaliditetom uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori.

Članom 102, st. 1 i 2 Zakona o izboru odbornika i poslanika propisano je

“Ponovni izbori sprovode se ako nadležna izborna komisija poništi izbore na pojedinom biračkom mjestu.

U slučaju iz stava 1 ovog člana glasanje se ponavlja samo na tom biračkom mjestu.”

Podnosilac prigovora nije u prigovoru istakao zahtjev za ponavljanjem izbora na konkretnom biračkom mjestu.

Saglasno članu 108 stav 2 Zakona o izboru odbornika i poslanika prigovor protiv odluke, radnje ili propusta opštinske izborne komisije podnosi se Državnoj izbornoj komisiji. Državna izborna komisija je zaključila da se navodi iz prigovora ne odnose na odluku, radnju ili propust opštinske izborne komisije.

Imajući u vidu naprijed navedeno, Državna izborna komisija utvrdila je da je Izborna komisija Glavnog grada Podgorica pravilno postupila kada je odbila prigovor kao neosnovan.

Na osnovu izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Ustavnom sudu Crne Gore u roku od 48 časova od časa dostavljanja Rješenja.

PREDSJEDNIK

dr Nikola Mugoša, s.r.